

31.12.2019

EOAK/5212/2019

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Tarkastaja Annika Finnberg

LAITOSSIJOTUKSEN PÄÄTÖSPERUSTELUT JA RANGAISTUSAJAN SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskusta siltä osin, kun arviointikeskus oli sijoituspäätöksen päätösperstelussa tuonut esiin sellaisia seikkoja, jotka eivät kantelijan mukaan saisi vaikuttaa päätöksentekoon. Kantelijan mukaan häntä koskevaan sijoituspäätökseen oli kirjattu, että hänestä on tehty kuluvan vankilakauden aikana yhteensä viisi (5) ilmoitusta, joista kaksi (2) on johtanut kurinpidon rangaistukseen. Kantelijan mukaan oli kohtuutonta, että sijoituspäätöksessä viitattiin ilmoituksiin, jotka eivät johtaneet mihinkään toimenpiteisiin. Lisäksi kantelija arvosteli sitä, ettei arviointikeskus ollut päivittänyt hänen rangaistusajan suunnitelmaansa siitä huolimatta, että hänen tuomionsa piteni vankeusaikaisen rikoksen johdosta.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin selvitys ja lausunto:

- Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen selvitys ja lausunto 27.11.2019
- Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen selvitys 28.10.2019
- Riihimäen vankilan johtajan selvitys 13.12.2019
- Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön selvitys 27.12.2019

Käytettävissäni olivat myös kantelijasta laadittu rangaistusajan suunnitelma sekä kantelijaa koskevat sijoituspäätökset.

3 RATKAISU

3.1 Saatu selvitys

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus on selvityksessään todennut, että kantelijaa koskevassa sijoituspäätöksessä on kokonaisharkinnan näkökulmasta käytetty kantelijaa koskevia taustatietoja, mutta päätöspersteluiden pääpaino on ollut rangaistusajan suunnitelman päivitystarpeessa. Selvityksessä todetaan, ettei ilmoitusten mainitseminen ole varsinainen perustelu, mutta ne ovat asiaa kokonaisuutena arvioitaessa olennaisia ja mikäli ilmoituksista ilmenee sellaisia olennaisia seikkoja, esimerkiksi itsetuhoista käytöstä, voidaan näitä asioita avata erikseen käsittelyn yhteydessä. Selvityksen mukaan kantelijaa koskevassa sijoituspäätöksessä painopiste on ollut kurinpidollisessa asiassa, jonka johdosta kantelija on saanut tuomion, ja tämän vuoksi ilmoitusten sisältöjä ei ole avattu enempää.

Arviointikeskuksen selvityksen mukaan tieto kantelijan tuomiosta on tullut arviointikeskuksen tietoon vasta siinä vaiheessa, kun kantelijan sijoitusasia on tullut vireille arviointikeskuksessa. Selvityksessä todetaan, että kantelijan rangaistusajan suunnitelma on laadittu tammikuussa 2018 ja nykyisen käytännön mukaan arviointikeskus päivittää rangaistusajan suunnitelmaa joka toinen vuosi tai tarpeen mukaan. Selvityksen mukaan kantelijan rangaistusajan suunnitelma tu-

lisi siis käytännön mukaisesti päivittää tammikuussa 2020, mutta koska rikos on tapahtunut vankeusaikana ja rangaistusaika on muuttunut olennaisesti, tullaan kantelijan rangaistusajan suunnitelma päivittämään käytännöstä poiketen jo marraskuussa 2019.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus on lausunnossaan viitannut aiempaan oikeusasiamiehen ratkaisuun EOAK/1575/2018 ja todennut, että ilmoitusten mainitseminen päätösperusteluissa on ollut tarpeetonta. Aluekeskus toteaa, että mikäli ilmoitus on kokonaisharkinnan näkökulmasta merkityksellinen, tulisi sen sisältö erikseen avata ja perustella päätöksessä. Aluekeskuksen mukaan jo pelkästään ilmoitusten perusteeton mainitseminen päätösperusteluissa voi johtaa sellaisen mielikuvan syntymiseen, että vanki on toiminut asioissa jollakin tavoin moitittavasti.

Aluekeskus on lausunnossaan todennut pitävänsä ongelmallisena sitä, ettei tieto kantelijan tuomiosta ole välittynyt arviointikeskukseen. Aluekeskuksen mukaan sijoitusvankilan tulisi tällaisissa tilanteissa olla yhteydessä arviointikeskukseen, sillä tieto tuomiosta välittyy sijoitusvankilaan täytäntöönpanoyksiköstä. Aluekeskus viittaa lausunnossaan vankeuslain esitöihin, joissa on todettu, että vangille tehtävän suunnitelman seuraaminen uskotaan tietylle virkamiehelle, joka olisi tarpeen mukaan yhteydessä arviointikeskukseen. Aluekeskuksen mukaan näin ollen, mikäli virkamies tai miksei myös vanki itse olisi sitä mieltä, että rangaistusajan suunnitelmaa tulisi päivittää, heidän tulisi olla yhteydessä arviointikeskukseen.

Riihimäen vankilan johtajalta saadun selvityksen mukaan kantelija on saanut tiedon tuomion lainvoimaisuudesta 10.4.2019. Selvityksestä ei käy ilmi, onko Riihimäen vankila informoinut Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskusta kantelijan lainvoimaisesta tuomiosta ja rangaistusajan suunnitelman päivitystarpeesta. Vankilan johtaja on selvityksessä todennut, ettei mahdollisista sähköposteista tai muista tiedonannoista pidetä erikseen kirjaa.

Aluekeskuksen lausunnon mukaan on ymmärrettävää, että kantelija on kannellut rangaistusajan suunnitelman päivittämisestä syyskuussa 2019, kun hänelle on jo kesäkuussa 2019 todettu, että päivitys tullaan tekemään, eikä sitä ole tästä huolimatta tehty. Aluekeskus kyseenalaistaa lausunnossaan myös sen, miksi arviointikeskus on todennut selvityksessään päivittävänsä kantelijan rangaistusajan suunnitelman marraskuussa 2019, kun tieto tuomiosta on tullut arviointikeskukseen jo 25.4.2019 kantelijan tekemän siirtoanomuksen yhteydessä. Aluekeskus toteaa lausunnossaan, että lähtökohtaisesti olisi perusteltua, ottaen huomioon kantelijan tilanne, että tämän rangaistusajan suunnitelma olisi päivitetty arviointikeskuksen toimesta piakkoin uuden rangaistuksen myötä. Toisaalta aluekeskus on lausunnossaan todennut, ettei voida pitää automaationa sitä, että aina uuden rangaistuksen tultua lainvoimaiseksi ja aiemman rangaistuskauden päättyessä rangaistusajan suunnitelmaa tulisi päivittää välittömästi, vaan ajankohtaa voitaisiin harkita tapauskohtaisesti. Aluekeskuksen näkemyksen mukaan arviointikeskus on tehnyt tällaista harkintaa kantelijan rangaistusajan suunnitelman päivittämisen osalta.

3.2 Oikeusohjeita

Vankeuslain 4 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan vangille on laadittava yksilöllinen suunnitelma rangaistusajan suorittamisesta, vapauttamista ja ehdonalaista vapautta varten. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan rangaistusajan suunnitelma sisältää suunnitelman vangin sijoittamisesta, toiminnasta rangaistusaikana, valvotusta koevapaudesta ja ehdonalaisesta vapauttamisesta sekä poistumisluvan myöntämisestä. Pykälän 3 momentin mukaan rangaistusajan suunnitelman sisällössä ja laajuudessa otetaan huomioon vangin rangaistusajan pituus, aikaisemmat vankeusrangaistukset, vangin työ- ja toimintakyky sekä hänen henkilöstään, rikollisuudestaan ja olosuhteistaan saadut tiedot.

Vankeuslain 4 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan suunnitelma valmistellaan yhteistyössä vankeuteen tuomitun kanssa. Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies. Suunnitelman toteutumista on seurattava ja sen ajantasaisuudesta huolehdittava.

Valtioneuvoston vankeudesta antaman asetuksen 3 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon 1) tuomitun tai vangin aikaisempi rikollisuus, tuomitun tai vangin tekemän rikoksen tai tekemien rikosten laatu ja tuomitun rangaistuksen pituus; 2) tuomitun tai vangin sosiaaliset olosuhteet, yksilölliset tarpeet ja voimavarat; 3) arvio tuomitun tai vangin työ- ja toimintakyvystä; 4) tekijät, jotka lisäävät todennäköisyyttä syyllistyä uusiin rikoksiin; 5) tekijät, joilla todennäköisyyttä syyllistyä uusiin rikoksiin voidaan vähentää sekä 6) turvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

Valtioneuvoston vankeudesta antaman asetuksen 3 luvun 15 §:n 2 momentin mukaan rangaistusajan suunnitelma sisältää 1) vankeusajan keskeiset tavoitteet; 2) tietoja osallistumisvelvollisuuteen sisältyvän toiminnan laadusta, sisällöstä ja vaativuustasosta; 3) turvallisuuden ylläpitämiselle asetettavat vaatimukset; 4) tiedon sijoitusvankilasta; 5) suunnitelman mahdollisen poistumisluvan ajankohdasta ja edellytyksistä; 6) suunnitelman mahdollisen valvotun koevapauden ajankohdasta ja edellytyksistä sekä 7) vapauttamissuunnitelman ja valvontaan määrättävän osalta lisäksi valvontasuunnitelman.

Rikosseuraamuslaitoksen antaman ohjeen vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisesta ja rangaistusajan suunnittelusta (5/004/2015) mukaan vangin arviointi ja sijoittelu pyritään tekemään 3 viikossa sen jälkeen, kun asia on otettu vireille arviointikeskuksessa joko vangin muututtua tutkintavangista vankeusvangiksi tai saavuttua vankilaan, ellei prosessi erityisistä syistä vaadi pidempää aikaa.

3.3 Kannanotto

3.3.1 Ilmoitusten kirjaaminen sijoituspäätöksen päätöspäätöseluihin

Asian taustalla on syytä tarkastella aiempaa päätöstäni. Olen päätöksessäni 7.5.2019 (EOAK/1575/2018 ja EOAK/6203/2018) ottanut kantaa ilmoitusten käyttöön päätöspäätöseluissa seuraavasti.

Kantelijasta vankitietojärjestelmään kirjattujen ilmoitusten osalta viittaa aluekeskuksen lausuntoon, jonka mukaan 4–5 vuotta vanhojen toimenpiteisiin johtamattomien ilmoitusten käytöstä sijoitusharkinnassa tulisi pidättäytyä. Olen samaa mieltä. Omalta osaltani totean lisäksi, että vaikka päätöksessä mainitaan Vantaan vankilassa vuosina 2013–2014 kirjattujen ilmoitusten lukumäärä (neljä), vain yhden ilmoituksen osalta on todettu sen johtaneen kurinpitörangaistukseen. Tämä on ymmärrettävissä siten, että muut ilmoitukset eivät ole johtaneet seuraamuksiin. Toisaalta ymmärrän kantelijan näkökulman, että jo ilmoitusten mainitsemisesta päätöksen perusteluissa syntyy mielikuva, että hän on toiminut asioissa jollakin tavoin moitittavasti. Arviointikeskuksen on selvityksessä ilmoituksia tarkoittaen maininnut, että vangin täytyy ymmärtää moitittavasta käyttäytymisestä aiheutuvat seuraamukset ja moitittavan käyttäytymisen vaikutus sijoitusharkinnassa.

Arviointikeskuksen näkemys moitittavasta käytöksestä on tässä tapauksessa ongelmallinen, koska yksi ilmoituksista käsittelee sellitarkastusta, jossa kantelijan sellistä ei löytynyt mitään luvattonta, yksi ilmoituksista koskee sellitarkastusta sellissä, johon kantelija oli muuttanut edellisenä päivänä ja jossa hänen sellitoverinsa tavaroiden joukosta löydettiin luvattomia aineita ja esineitä, ja kolmantena ilmoituksena on kirjaus, että tutkintavankina olevalla kantelijalla oli yhteydenpitörajoituksia. Kyse ei siis ole ollut kantelijan moitittavasta käyttäytymisestä. Vaikka päätöstä valmisteltaessa on perusteltua selvittää ilmoitusten olemassaoloa, ei näiden ilmoitusten mainitsemiselle päätöspäätöseluissa ole ollut perusteita. Näitä ilmoituksia ei voida ottaa huomioon sijoittelupäätöstä tehtäessä. Kuten alue-

keskus on todennut, nämä ilmoitukset eivät kuitenkaan ole olleet ratkaisevassa roolissa sijoitusharkinnassa. Tämän vuoksi pidän riittävänä, että saatan edellä esittämäni käsityksen arviointikeskukseen tietoon.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus on lausunnossaan todennut, että mikäli ilmoitus on kokonaisuutena näkökulmasta merkityksellinen, tulisi sen sisältö erikseen avata ja perustella päätöksessä.

Voin yhtyä aluekeskuksen näkemykseen. Saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, ettei ilmoitusten määrän mainitseminen sijoituspäätöksen perusteluissa ole ollut päätöksen kannalta oleellista. Arviointikeskus on selvityksessään todennut, ettei ilmoitusten mainitseminen ole varsinainen perustelu, kuten esimerkiksi kurinpidot, mutta ne voivat olla asiaa kokonaisuutena arvioitaessa olennaisia. Selvityksestä ei kuitenkaan ilmene, millä tavalla ne ovat olleet oleellisia kantelijan sijoitusta arvioitaessa tai miksi niiden mainitseminen päätösperusteluissa on ollut välttämätöntä. Oma näkemykseni on, että päätöksen kannalta merkityksettömien ilmoitusten mainitseminen päätösperusteluissa on kantelijan tapauksessa ollut tarpeetonta.

3.3.2 Tuomion täytäntöönpanoon liittyvien tietojen siirtyminen vankilasta arviointikeskukseen

Riihimäen vankilan johtajalta saadun selvityksen perusteella tieto kantelijan lainvoimaisesta tuomiosta on saapunut Riihimäen vankilaan 9.4.2019 ja kantelija on saanut tiedon tuomion lainvoimaisuudesta 10.4.2019. Selvityksestä ei ilmene, onko Riihimäen vankila ollut uuden tuomion johdosta yhteydessä Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskukseen. Lisäksi vankilan johtaja on todennut, ettei mahdollisista sähköposteista tai muista tiedonannoista pidetä erikseen kirjaa. Arviointikeskus on selvityksessään todennut, että tieto kantelijan tuomiosta on saapunut arviointikeskukseen vasta siinä vaiheessa, kun kantelija on laittanut siirtohakemuksen vireille oma-aloitteisesti 25.4.2019.

Kantelija on saanut tiedon tuomion lainvoimaisuudesta 10.4.2019 ja hän on omatoimisesti laittanut vireille siirtohakemuksen 25.4.2019. Saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, ettei kantelijan sijoitusvankila, eli Riihimäen vankila, ole ilmoittanut tuomion lainvoimaisuudesta toimivaltaiseen arviointikeskukseen. Koska kantelija on laittanut siirtohakemuksensa vireille muutamien viikkojen kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon tuomiosta, pidän kuitenkin mahdollisena sitä, ettei vankila ole vielä ehtinyt ryhtyä toimenpiteisiin asian suhteen. Sijoitusvankilan ja arviointikeskuksen välisestä tietojen vaihdosta tai sen puutteesta ei kuitenkaan ole varmaa tietoa. Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä saadun tiedon mukaan kantelijan vankilaji on vaihtunut tutkintavangista vankeusvangiksi 10.4.2019. Näkemykseni mukaan sijoitusvankilan tulisi piakkoin reagoida tällaisiin olennaisiin muutoksiin, kuten vankilajin vaihtumiseen ja uuden lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanoon, olemalla yhteydessä toimivaltaiseen arviointikeskukseen.

Vankeuslain 4 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan suunnitelman seuraamisesta vastaa tähän tehtävään määrätty Rikosseuraamuslaitoksen virkamies ja suunnitelman toteutumista on seurattava ja sen ajantasaisuudesta on huolehdittava. Valtioneuvoston vankeudesta antaman asetuksen 3 luvun 16 §:n 1 momentin mukaan rangaistusajan suunnitelman täytäntöönpanosta vastaa sijoitusvankila.

Edellä mainittuihin säädöksiin viitaten tilanne vaikuttaa sekä lainsäädännön että annetun ohjeistuksen osalta aukolliselta, sillä tarkempaa säädöstä tai ohjeistusta siitä, miten sijoitusvankilan tulisi ilmoittaa lainvoimaisesta tuomiosta toimivaltaiseen arviointikeskukseen, ei ole olemassa. Tietääkseni esimerkiksi Jokelan vankilassa menettelytapa asiassa on käytännössä sellainen, että rangaistusajan suunnitelmista vastaava virkamies huolehtii siitä, että toimivaltainen arviointikeskus saa tiedon siitä, jos vangin rangaistuksen suorittaminen on oleellisesti muuttunut uuden tuomion myötä. Käytännössä tämä tapahtuu niin, että rangaistusajan suunnitelmista vastaava

virkamies laittaa vireille tuomittua koskevan sijoitusasian, joka siirtyy arviointikeskuksen käsiteltäväksi. Kyseisen sijoitusasian vireille laitto perustuu tuomion lainvoimaisuuteen ja se kirjataan sijoitusasialle. Tällä tavoin arviointikeskukselle siirtyneestä tiedosta jää merkintä vankitietojärjestelmään, josta voidaan jälkikäteen varmistaa, että arviointikeskusta on informoitu tuomion lainvoimaisuudesta sijoitusasian vireille tulon muodossa.

Ottaen huomioon kaikki asiassa edellä esitetyt seikat ja erityisesti se, että tuomiotietojen siirtymisestä sijoitusvankilasta arviointikeskukseen tai näihin toimenpiteisiin ryhtymisestä ei ole täyttä varmuutta, minulla ei ole perusteita moittia Riihimäen vankilan menettelyä. Katson kuitenkin, että Riihimäen vankilan olisi syytä pohtia niiden menettelytapojen kehittämistä, jotka liittyvät tuomiotietojen välittämiseen toimivaltaiseen arviointikeskukseen sellaisessa tilanteessa, kun vangin rangaistuksen suorittaminen muuttuu uuden tuomion myötä.

3.3.3 Rangaistusajan suunnitelman päivittäminen

Kantelija arvosteli kirjoituksessaan myös sitä, ettei arviointikeskus ollut päivittänyt hänen rangaistusajan suunnitelmaansa siitä huolimatta, että hänen tuomionsa pitene vankeusaikaisen rikoksen johdosta.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus on selvityksessään todennut, että tieto tuomion lainvoimaisuudesta on saapunut arviointikeskukselle vasta siinä vaiheessa, kun kantelija on laittanut siirtoasian vireille. Lisäksi arviointikeskus on todennut, että kantelijan rangaistusajan suunnitelma on laadittu tammikuussa 2018 ja nykyisen käytännön mukaan arviointikeskus päivittää rangaistusajan suunnitelmaa joka toinen vuosi tai tarpeen mukaan. Arviointikeskus toteaa, että kantelijan rangaistusajan suunnitelma tulisi siis käytännön mukaisesti päivittää tammikuussa 2020, mutta koska rikos on tapahtunut vankeusaikana ja rangaistusaika on muuttunut olennaisesti, tullaan kantelijan suunnitelma päivittämään käytännöstä poiketen jo marraskuussa 2019. Arviointikeskuksen toimittamista asiakirjoista ilmenee, että kantelijan ehdonalaisen vapautumisen ajankohta on 30.6.2021.

Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen lausunnon mukaan aluekeskus pitää ymmärrettävänä sitä, että kantelija on kannellut asiasta syyskuussa 2019, kun hänen rangaistusajan suunnitelmaa ei ole siinä vaiheessa edelleenkään päivitetty. Aluekeskus toteaa, että arviointikeskuksen selvityksessä ei oteta kantaa siihen, miksi päivitys on päädytty tekemään juuri marraskuussa 2019, kun tieto tuomiosta on tullut arviointikeskukseen jo 25.4.2019.

Vankeuslain 4 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan rangaistusajan suunnitelma sisältää suunnitelman vangin sijoittamisesta, toiminnasta rangaistusaikana, valvotusta koevapaudesta ja ehdonalaisesta vapauttamisesta sekä poistumisluvan myöntämisestä. Vankeuslain 4 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan rangaistusajan suunnitelman sisällössä ja laajuudessa otetaan huomioon vangin rangaistusajan pituus, aikaisemmat vankeusrangaistukset, vangin työ- ja toimintakyky sekä hänen henkilöstään, rikollisuudestaan ja olosuhteistaan saadut tiedot. Valtioneuvoston vankeudesta antaman asetuksen 3 luvun 15 §:n 1 kohdan mukaan rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon tuomitun tai vangin aikaisempi rikollisuus, tuomitun tai vangin tekemän rikoksen tai tekemien rikosten laatu ja tuomitun rangaistuksen pituus. Kyseisen pykälän 4 kohdan mukaan on otettava huomioon ne tekijät, jotka lisäävät todennäköisyyttä syyllistyä uusiin rikoksiin sekä 5 kohdan mukaan tekijät, joilla todennäköisyyttä syyllistyä uusiin rikoksiin voidaan vähentää. Lisäksi kohdan 6 mukaan tulee ottaa huomioon turvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

Ottaen huomioon vankeuslain ja vankeusasetuksen asettamat ehdot rangaistusajan suunnitelman laatimiselle katson, että Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen olisi tul-

lut aloittaa kantelijan rangaistusajan suunnitelman päivittäminen mahdollisimman pian sen jälkeen, kun arviointikeskus on saanut tiedon kantelijan tuomion lainvoimaisuudesta. Nähdäkseni on selvää, että kantelijalle tammikuussa 2018 laadittua rangaistusajan suunnitelmaa ei voida pitää kaikilta osin ajantasaisena siinä vaiheessa, kun kantelija on saanut lainvoimaisen tuomion vankeusaikana tapahtuneesta rikoksesta. Siltä osin, kun rangaistusajan suunnitelman laadinnassa tulee ottaa huomioon muun muassa vangin tekemän rikoksen laatu, rangaistuksen pituus sekä tekijät, jotka lisäävät vangin todennäköisyyttä syyllistyä uusiin rikoksiin, tammikuussa 2018 kantelijalle laadittua suunnitelmaa ei näkemykseni mukaan voida pitää ajantasaisena siinä vaiheessa, kun kantelija on ryhtynyt suorittamaan vankeusrangaistusta uuden lainvoimaisen tuomion myötä ja muuttunut vankeusvangiksi.

Saadun selvityksen mukaan kantelija on syyllistynyt tapon yritykseen Satakunnan vankilan Köyliön osastolla 13.9.2018. Teko on kohdistunut toiseen vankiin ja kantelija on saanut teosta kolmen vuoden kuuden kuukauden pituisen vankeusrangaistuksen. Ottaen huomioon, että teko on tehty vankilaympäristössä ja se on kohdistunut toiseen vankiin, voidaan sitä pitää siinä määrin merkittävänä rangaistuksen suorittamiseen vaikuttavana seikkana, että sen johdosta arviointikeskuksen olisi mielestäni tullut joutuisasti tuomion lainvoimaisuudesta tiedon saatuaan ryhtyä toimenpiteisiin kantelijan rangaistusajan suunnitelman päivittämiseksi.

Arviointikeskuksesta saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että arviointikeskuksessa on erehdytty toimimaan tilanteessa sellaisen käytännön mukaan, joka koskee tavanomaista rangaistusajan suunnitelman päivittämistä, joka voidaan tehdä arviointikeskuksen toimesta tietyin väliajoin esimerkiksi pitkäaikaistuomiota suorittavien kohdalla. Näkemykseni mukaan tässä tapauksessa ei ole kyse tavanomaisesta rangaistusajan suunnitelman päivittämisestä, joka perustuu arviointikeskuksen vakiintuneisiin käytäntöihin, vaan tuomitun tilanteeseen liittyvästä oleellisesta muutoksesta vankeusrangaistuksen suorittamisessa, joka tulisi huomioida tuomitun rangaistusajan suunnitelmassa.

Aluekeskus toteaa lausunnossaan, että uuden rangaistuksen myötä kantelijan rangaistusajan suunnitelma olisi tullut päivittää piakkoin. Toisaalta aluekeskus toteaa lausunnossaan, ettei voida pitää automaationa sitä, että aina uuden rangaistuksen tultua lainvoimaiseksi ja aiemman rangaistuskauden päättyessä rangaistusajan suunnitelmaa tulisi päivittää välittömästi, vaan ajankohtaa voitaisiin tapauskohtaisesti harkita. Aluekeskus katsoo arviointikeskuksen tehneen tällaista harkintaa kantelijan tapauksessa.

Yhdyn aluekeskuksen näkemykseen siitä, että uuden rangaistuksen myötä kantelijan rangaistusajan suunnitelma olisi tullut päivittää ripeästi. Rikosseuraamuslaitoksen ohjeessa vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aloittamisesta ja rangaistusajan suunnittelusta (5/004/2015) on todettu, että vangin arviointi ja sijoittelu pyritään tekemään 3 viikossa sen jälkeen, kun asia on otettu vireille arviointikeskuksessa joko vangin muututtua tutkintavangista vankeusvangiksi tai saavuttua vankilaan, ellei prosessi erityisistä syistä vaadi pidempää aikaa. Toisin kuin aluekeskus on lausunnossaan todennut, en näe syytä sille, miksi kyseinen ohje ei olisi sovellettavissa myös sellaisessa tilanteessa, jossa vangin rangaistusaika pitee uuden lainvoimaisen tuomion johdosta. Näkemykseni mukaan arviointikeskuksella on harkintavaltaa sen suhteen, missä laajuudessa ja millä aikataululla se ryhtyy päivittämään tuomitun rangaistusajan suunnitelmaa. Tällaisiin seikkoihin vaikuttanee tuomitun rangaistuksen suorittamiseen liittyvät seikat, kuten rikoksen laatu ja tuomion pituus. Ottaen huomioon teko, johon kantelija on syyllistynyt ja tuomio, jonka hän on sen johdosta saanut, katson, ettei kantelijan tilanne ole ollut sellainen, että rangaistusajan suunnitelman päivittämisen laajuus ja ajankohta olisi vapaasti arviointikeskuksen harkinnassa. Näkemykseni mukaan arviointikeskuksen tehtävänä on huolehtia siitä, että tuomitun rangaistusajan suunnitelma on lain ja asetusten mukaisesti laadittu. Kantelijan tapauksessa tämä ei ole toteutunut.

Katson, että Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen menettely on ollut virheellinen siltä osin, kun arviointikeskus ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin kantelijan rangaistusajan suunnitelman päivittämiseksi, vaikka se on saanut tiedon kantelijan tuomion lainvoimaisuudesta. Edellä mainitusta syystä johtuen kantelijan rangaistusajan suunnitelma ei näkemykseni mukaan ole ollut vankeuslain ja valtioneuvoston vankeudesta antaman asetuksen edellytysten mukaisesti laadittu, sillä siihen ei ole uudesta lainvoimaisesta tuomiosta huolimatta tehty väärittäviä päivityksiä. Tästä johtuen katson, että Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskus ei ole noudattanut niitä vaatimuksia, joita vankeuslain 4 luvun 6 § ja valtioneuvoston vankeudesta antaman asetuksen 3 luvun 15 § asettavat rangaistusajan suunnitelman sisällölle.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdissa 3.3.1 ja 3.3.3 esittämäni käsityksen menettelyn virheellisyydestä Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen tietoon.

Saatan edellä kohdassa 3.3.2 esittämäni käsityksen Riihimäen vankilan tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän Riihimäen vankilan johtajalle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle, Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskukselle sekä Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikölle.